

РІШЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ

Законодавець розмежовує поняття «рішення про вчинення значного правочину» і «рішення про попереднє схвалення значних правочинів». При цьому прийняття загальними зборами акціонерів рішення про вчинення значного правочину кореспондує виконавчому органу товариства обов'язок вчинити конкретний значний правочин. У той же час прийняття загальними зборами акціонерів рішення про попереднє схвалення значних правочинів, які можуть ним вчинятися протягом року, означає лише згоду на можливість вчинення значних правочинів у майбутньому. І це не має наслідком реального настання юридичного факту, з яким закон пов'язує виникнення в акціонерного товариства обов'язку здійснити викуп акцій акціонера.

Тому голосування проти прийняття загальними зборами рішення про попереднє схвалення значних правочинів відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 68 Закону України «Про акціонерні товариства» не є підставою для здійснення обов'язкового викупу належних акціонером акцій, якщо він цього вимагає

ПОСТАНОВА

Судової палати у господарських справах Верховного Суду України
від 21 травня 2013 р.
(в и т я з)

Судова палата у господарських справах Верховного Суду України, розглянувши у відкритому

судовому засіданні заяву публічного акціонерного товариства «Смілянське автотранспортне

підприємство 17128» (далі — ПАТ) про перегляд Верховним Судом України постанови Вищого господарського суду України від 23 січня 2013 р. у справі № 07/5026/796/2012 за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «Фортекс» (далі — ТОВ) до ПАТ про зобов'язання вчинити дії, встановила:

До Верховного Суду України звернулося ПАТ із заявою про перегляд Верховним Судом України постанови Вищого господарського суду України від 23 січня 2013 р. у справі № 07/5026/796/2012 з підстави неоднакового застосування судом касаційної інстанції положень п. 2 ч. 1 ст. 68 Закону від 17 вересня 2008 р. № 514-VI «Про акціонерні товариства» (далі — Закон № 514-VI), внаслідок чого ухвалено різні за змістом судові рішення у подібних правовідносинах.

На обґрунтування неоднакового застосування норм матеріального права судом касаційної інстанції заявник надав копію постанови Вищого господарського суду України від 24 травня 2012 р. у справі № 7/5005/13431/2011.

Вищий господарський суд України ухвалою від 29 березня 2013 р. допустив справу № 07/5026/796/2012 до провадження для перегляду Верховним Судом України оскаржуваної постанови.

Допускаючи справу № 07/5026/796/2012 до провадження Верховного Суду України, суд касаційної інстанції дійшов висновку про те, що в постанові від 24 травня 2012 р. у справі № 7/5005/13431/2011 за аналогічних підстав та предмета позову, змісту позовних вимог і матеріально-правового регулювання спірних правовідносин рішення про попереднє схвалення значних правочинів відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 68 Закону № 514-VI не є підставою для здійснення обов'язкового викупу належних акціонерів акцій, якщо він голосував проти прийняття загальними зборами відповідного рішення.

У заяві ПАТ просило постанову Вищого господарського суду України від 23 січня 2013 р. у справі № 07/5026/796/2012 скасувати та прийняти нове судове рішення.

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення представника позивача, перевіrivши наведені заявником обставини, Судова палата у господарських справах Верховного Суду України вважає, що заява підлягає частковому задоволенню з огляду на таке.

Як встановлено судами, представник позивача — акціонера ПАТ — був присутній на загальних зборах акціонерів, що відбулися 5 квітня 2012 р., та голосував проти прийняття рішення

про попереднє схвалення значних правочинів, які можуть вчинятися протягом одного року. Тому 17 квітня 2012 р. ТОВ, посилаючись на положення ст. 68 Закону № 514-VI, надіслало ПАТ письмову вимогу про викуп останнім простих іменних акцій в кількості 370 тис. штук за ринковою ціною, укладення протягом 30 днів із моменту отримання вимоги письмового договору та сплату вартості акцій. Проте договір про викуп акцій сторони не уклали і сам викуп акцій не відбувся. Це і стало підставою для звернення ТОВ до суду з позовом про зобов'язання ПАТ викупити належні позивачеві прості іменні акції у кількості 370 тис. штук.

Задовольняючи позов, Вищий господарський суд України послався на те, що голосування проти прийняття загальними зборами рішення про попереднє схвалення значних правочинів відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 68 Закону № 514-VI є підставою для здійснення обов'язкового викупу належних акціонерів акцій, якщо він цього вимагає.

Проте з такими висновками погодитись не можна з таких підстав.

Пунктом 2 ч. 1 ст. 68 Закону № 514-VI передбачено, що кожний акціонер — власник простих акцій товариства — має право вимагати здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством належних йому голосуючих акцій, якщо він зареєструвався для участі у загальних зборах та голосував проти прийняття загальними зборами рішення про вчинення товариством значного правочину.

Згідно із ч. 3 цієї статті у такому випадку акціонерне товариство зобов'язане викупити належні акціонерів акції.

Відповідно до ч. 3 ст. 70 Закону № 514-VI якщо на дату проведення загальних зборів неможливо визначити, які значні правочини вчинятимуться акціонерним товариством у ході поточної господарської діяльності, загальні збори можуть прийняти рішення про попереднє схвалення значних правочинів, які можуть вчинятися товариством протягом не більш як одного року з дати прийняття такого рішення, із зазначенням характеру правочинів та їх граничної сукупної вартості.

Таким чином, законодавець розмежовує поняття «рішення про вчинення значного правочину» і «рішення про попереднє схвалення значних правочинів». При цьому прийняття загальними зборами акціонерів рішення про вчинення значного правочину кореспондує виконавчому органу товариства обов'язок вчинити конкретний значний правочин. У той же час прийняття загальними зборами акціонерів рішення про попе-

тальний ремонт орендованого об'єкта та за власний рахунок відновлювати втрачене або пошкоджене майно протягом терміну оренди.

6 грудня 2011 р. орендоване ТОВ «Оргтехніка» приміщення залило каналізаційними стоками, про що ТОВ «Експлуатаційна компанія» складено відповідний акт від 7 грудня 2011 р. (далі — акт).

Зі змісту акта вбачається, що залиття сталося внаслідок аварії, причина якої — засмічення каналізаційного лежача гігієнічними засобами та побутовим сміттям.

З метою визначення розміру шкоди, заподіяної позивачеві, товариство з обмеженою відповідальністю «Український центр судових експертиз» провело дві експертизи й надало висновки від 28 грудня 2011 р. та від 12 січня 2012 р., відповідно до яких розмір матеріальних збитків внаслідок залиття каналізаційними стоками оздоблювального покриття приміщення на час проведення дослідження становить 32 тис. 345 грн, а розмір матеріального збитку, завданого рухомому майну внаслідок його залиття, — 254 тис. 542 грн 70 коп.

Звертаючись до суду з позовом, ТОВ «Оргтехніка» на обґрунтування своїх вимог послалося на невиконання ТОВ «Експлуатаційна компанія» обов'язків за договором № 85 Н про надання послуг та виконання робіт (далі — договір № 85 Н), укладеним 1 вересня 2006 р. між громадянином України М. та ТОВ «Експлуатаційна компанія».

Оскільки договір № 85 Н укладено між орендодавцем та ТОВ «Експлуатаційна компанія», а ТОВ «Оргтехніка» не є його стороною, тому питання про відповідальність за завдану майнову шкоду має вирішуватись відповідно до загальних положень законодавства про відшкодування шкоди.

Відповідно до ст. 22 ЦК особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування.

Збитками є втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки); доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода).

Згідно зі ст. 1166 ЦК майнова шкода, завдана неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю особистим немайновим правам фізичної або юридичної особи, а також шкода, завдана майну фізичної особи або юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала.

Особа, яка завдала шкоди, звільняється від її відшкодування, якщо вона доведе, що шкоди завдано не з її вини.

Відповідно до пунктів 1, 2 ч. 2 ст. 21 Закону від 24 червня 2004 р. № 1875-IV «Про житлово-комунальні послуги» виконавець зобов'язаний забезпечувати своєчасність та відповідну якість житлово-комунальних послуг згідно із законодавством та умовами договору, в тому числі шляхом створення систем управління якістю відповідно до національних або міжнародних стандартів; здійснювати контроль за технічним станом інженерного обладнання будинків, квартир, приміщень.

Зазначені обов'язки виконавця передбачені також і Правилами утримання жилих будинків та прибудинкових територій (затверджених наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 17 травня 2005 р. № 76; зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25 серпня 2005 р. № 927/11207; далі — Правила).

Розділом 2 «Технічне обслуговування жилих будинків» Правил визначено, що технічне обслуговування жилих будинків включає роботи з контролю за його станом, забезпечення справності, працездатності, наладки і регулювання інженерних систем тощо.

Контроль за технічним станом здійснюється шляхом впровадження системи технічного огляду жилих будинків, яка включає проведення планових та позапланових оглядів (п. 2.1 Правил).

Складовою технічного обслуговування є, зокрема, планові огляди, які розподіляються на загальні та профілактичні.

Пунктом 2.1.5 Правил передбачено, що періодичність проведення профілактичного обслуговування елементів жилих будинків та граничні строки невідкладної ліквідації виявлених несправностей елементів жилих будинків наведена відповідно у додатках 2 та 3 цих Правил.

Графіки профілактичного обслуговування елементів жилих будинків та їх результати записуються у відповідних журналах.

Згідно із додатком 2 до п. 2.1.5 Правил профілактичне обслуговування системи водопроводу, каналізації, гарячого водопостачання здійснюється кожні 3—6 місяців.

Як встановлено судами та зазначено у витязі із Журналу технічного огляду інженерних систем будинку ТОВ «Експлуатаційна компанія», періодичність профілактичного огляду каналізаційної мережі орендованого об'єкта відповідачем не порушувалась. Також встановлено, що згідно з актом, залиття приміщення сталося через санітарний вузол, у місці підключення якого до будинкового каналізаційного стояка відсутній зворотній клапан.

За змістом ст. 1166 ЦК для застосування такої міри відповідальності, як стягнення збитків, необхідною є наявність усіх елементів складу цивільного правопорушення, а саме: протиправної поведінки, збитків, причинного зв'язку між протиправною поведінкою боржника та збитками, вини. За відсутності хоча б одного із цих елементів цивільно-правова відповідальність не настає.

Ураховуючи те, що судами першої та апеляційної інстанцій відповідно до їх повноважень, передбачених ГПК, у діях відповідача не встановлено наявності складу цивільного правопорушення, висновок суду касаційної інстанції щодо

покладення відповідальності з відшкодування шкоди на відповідача є передчасним.

Керуючись статтями 111²³—111²⁵ ГПК, Судова палата у господарських справах Верховного Суду України постановила: заяву ТОВ «Експлуатаційна компанія» задовольнити частково, постанову Вищого господарського суду України від 11 вересня 2012 р. у справі № 5011-71/2684-2012 скасувати, справу направити на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Постанова є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановлених п. 2 ч. 1 ст. 111¹⁶ ГПК.